

РОЗВИТОК ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ВІННИЧЧИНИ В УМОВАХ ВОЄНОГО

Постановка проблеми. Із перших днів активної військової агресії на території України Міністерством освіти і науки України здійснюється цілеспрямована робота з організації позашкільної освіти в умовах воєнного стану. Вона відіграє важливу роль у забезпеченні психологічної рівноваги дітей, розвитку їхніх творчих здібностей, розширенні й поглибленні знань школярів, організації змістовного дозвілля для них у поза навчальний час. Тому закладами позашкільної освіти в усіх регіонах України розгорнуто активну роботу зі школярами, створено всі можливі умови для доступності позашкільної освіти в умовах воєнного стану для дітей, їхніх родин, особливо тих, які через війну опинились у скрутних життєвих обставинах. [6, с. 116].

Безперечно, така важка ситуація в країні вплинула на роботу освітнього процесу і хореографічних колективів. Як зазначив, на День знань, начальник Вінницької обласної військової адміністрації Сергій БОРЗОВ: «У підготовці до цього навчального року, як і минулого, головну увагу приділяємо безпеці учнів та всіх людей, які задіяні в навчальному процесі» [5].

Відповідно до Закону України «Про освіту» [1] позашкільна освіта є невід’ємним складником системи освіти, яка створює додаткові можливості для духовного, інтелектуального і фізичного розвитку дітей та підлітків. В умовах збройної агресії російської федерації хореографічні заклади позашкільної освіти продовжують активно працювати, організовуючи освітній процес, виховання, розвиток творчих здібностей дітей, забезпечуючи їх змістовне дозвілля та психологічну підтримку. Залежно від безпекової ситуації освітній процес у позашкільних закладах освіти, в тому числі хореографічних, здійснюється за дистанційною та змішаною формами навчання. [7].

Аналіз наукових публікацій. Як зазначила Є. Пахольчак, викладач кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського у своїй науковій статті «в таких умовах важливо швидко набувати нові навички та знання, щоб пристосуватися до змін у вимогах. Зокрема, можуть бути обмеження в доступі до матеріалів, приміщень для занять, зменшення кількості занять та їх тривалості, зміна розкладу тощо [8, с. 224].

Навчання впродовж життя є не тільки гаслом прописаним в Концепції та Законі України «Про освіту», а і є природною і фізіологічною необхідністю, як дихання, життя.... Це важливий пріоритет, без якого ми вряд чи зможемо бути успішними у будь якій професії. В системі естетичного виховання дітей основне місце посідає мистецтво. Саме через мистецтво – вид духовного пізнання дійсності, дитина набуває ставлення до життя, сприймає образи мистецтва через особисту діяльність засобами танцювально-музичних і художніх образів. Можливості видів мистецтва, різноманітність їх жанрів у навчальному процесі невичерпні [2].

Мета роботи – визначити розвиток традиційного та дистанційного хореографічного навчання під час воєнного стану

Виклад основного матеріалу. Саме, під час війни, танцювальні колективи є осередком, які дають змогу вихованцям отримувати психологічну підтримку, емоційний стан, спілкування, переключення уваги, відволікання від новин, впевненість, відчуття приналежності до спільноти. Основною метою навчання у воєнний період, має бути та підтримка, яка допоможе стабілізувати психологічний стан дітей, а не наздоганяння програм та не засвоєння нових танцювальних технік. [3]. Тому важливою є гнучка організація роботи колективу та налаштовувати робочий процес так, щоб він був комфортним і безпечним для дітей та хореографів.

Керівники хореографічних колективів закладів культури щодня проводять офлайн та онлайн уроки. Дистанційні заняття проводяться в програмі ZOOM з вихованцями різних груп та рівнів навчання. У Вінниці продовжують свою діяльність, як професійні аматорські хореографічні колективи так і танцювальні студії. Лише по м. Вінниці відкрито 108 приватних

студій для розвитку дітей та дорослих. У закладах освіти та культури заборонено проводити масові заходи, але внутрішні різноманітні хореографічні виступи присвячені патріотичній тематиці, обов'язково проводяться із забезпеченням безпеки вихованців, для розвитку та пробудження національної свідомості молоді.

Керівники хореографічних колективів мають на меті задовольняти духовні потреби навколишнього населення. За останні роки народне хореографічне мистецтво на Вінниччині набуває широкого розголосу та популярності, а все завдяки професійним колективам танцю. Наприклад, Академічний ансамбль пісні і танцю «Поділля», художнім керівником якого є Анатолій Степанович Кондюк. За довгі роки творчого існування колектив відвідав міжнародні арени, а також багаторазово брав участь у конкурсах хореографічного мистецтва ім. П.П. Вірського. Балетна труппа ансамблю оновила свій робочий склад, що дало можливість працювати в новому руслі. До сьогодні ансамбль залишається взірцем для аматорських колективів Вінниччини. Колектив збагачує духовність і культуру Вінниці, попри військовий стан, несучи психологічний, заспокійливий, новий мистецький синтез в навколишнє суспільство. В хореографічних постановках розкривається волелюбність, мужність, сила, патріотизм.

Вінниччина наділена талановитою молоддю, яка стоїть на шляху відродження українських традицій. Місто Вінниця та і загалом область веде активну участь в хореографічній діяльності. Область славиться своїми народними хореографічними дитячими колективами та і професійними народними колективами як: Народний ансамбль танцю "Барвінок". (м.Вінниця), Зразковий аматорський хореографічний колектив «Сонечко» (с.Агрономічне, Вінницька обл.), Ансамбль танцю «Сяйво» Вінницької музичної школи № 2 (м.Вінниця), Зразковий хореографічний гурт «Непосиди» (с.Самгородок, Козятинський район, Вінницька обл.), Аматорський колектив народного танцю «Юність» (сmt. Крижопіль, Вінницька обл.), Ансамбль танцю «Квіточка» (м.Калинівка, Вінницької обл.), Зразковий танцювальний колектив «Фантазія» (сmt.Теплик, Вінницької обл.), Народний аматорський ансамбль танцю «Рось»

(смт.Погребище, Вінницької обл.), Ансамбль танцю «Променистий» (с.Клебань, Тульчинського р-н.), Хореографічний колектив естрадно-спортивного танцю «Посмішка» (м.Гайсин,), хореографічний колектив «Круазе» (Лука-Мешківської школи естетичного виховання); хореографічний колектив «Перлина» (Вороновицької дитячої школи мистецтв), хореографічні колективи «ДЕНС-ЕДЕМ» (Мізяківсько-Хутірського СБК), «Вітрила» Щітецького СК , «Флай оф Денс» Писарівського СК, «Стронг Денс» та народний театр-студія циркової та трюкової пластики «У-ВЕЙ» Стрижавського СБК, зразковий хореографічний колектив «Фантазія» (Малокрушлинецького СБК), зразковий хореографічний колектив «Вихиляси» (Сосонського СБК), «Гілея» (Гавришівського СБК), Колектив "Грація" (м.Жмеринка), Зразковий аматорський колектив «Жмеринчанка» (м.Жмеринка), сучасної хореографії «Жасмин» (м.Жмеринка), Зразковий аматорський колектив «Сузір'я» (м.Жмеринка), гурток народного танцю «Весельчата» (м.Жмеринка), Дитячий танцювальний колектив "Дитинство" (м. Гайсин, Танцювальний колектив "Посмішка" (м. Гайсин), Ладижинський дитячий танцювальний колектив «Радість»,Аматорський ансамбль народного танцю «Намисто» (м.Тульчин), Ансамбль українського танцю «Забава» (м.Тульчин); Ансамбль сучасного танцю «Глорія» (м.Тульчин); Зразкові хореографічні колективи: «ЦЕНАТ» (м. Ямпіль), «Мрія» Бершадського РБК, Агрономічного СБК, Малокрушлинецького СБК Вінницького району, «Зорянка» Козятинського РБК, «Грація» Крижопільського РБК, «Дністрове гроно» Могилів-Подільського РБК, «Веселкова мрія» Оратівського РБК, «Сузір'я» Погребищенського РБК, «Фантазія» Теплицького РБК, «Подільські роси» Томашпільського РБК, «Савинчанка» Савинецького СБК Тростянецького району, «Візерунки», «Подільські мальви» Гніванської ШЕВ Тиврівського району, «Сюрприз», «Вітерець» Тульчинського РБК, «Намисто» Тульчинського училища культури. Цей перелік невичерпний.

Вінничани долучаються до підтримки талановитих дітей, приходячи на їх виступи, конкурси. За період воєнного стану, майже у кожному районі Вінницької області відкрито приватні танцювальні студій, як для дітей, так і

для дорослих, переселенців. Основні функції з організації та проведення фестивальних концертів покладено на Вінницький міський центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок» та департамент освіти Вінницької міської ради. У період воєнного стану, потрібно дотримуватись безпеки під час повітряних тривог, тому, конкурси почали проводити дистанційно, з відправленням відео виступів хореографічних колективів, а затверджена конкурсна комісія, обирала найкращі колективи та нагороджувала їх. Також, під час воєнного стану, все більше хореографічних колективів виїжджали за кордон в такі міста, як: Польща, Туречина, Болгарія, Париж, для прийняття участі у міжнародних конкурсах та займали призові місця.

Слід відзначити, що центр хореографічної освіти дітей та юнацтва «Барвінок» являється візиткою не тільки нашого міста, а й всієї України. Ансамбль несе в собі самобутню традиційну українську культуру танцю, звичаїв, пісні, костюмів.

Ансамбль «Барвінок» єдиний в Україні, кому присвоєно почесний статус: «Колектив – супутник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського». Сьогодні «Барвінок» – це колектив з високо-професійним рівнем виконання, який залишається дитячим колективом із своєю унікальною та неповторною атмосферою, своїми дружніми стосунками, де діти, їх батьки та педагоги живуть однією великою сім'єю. І саме ця сім'я виховує національно-патріотично переконаних громадян України і дає поштовх для творчості у створенні українського мистецтва.

Також основним прогресивним чинником відродження національної культури та обрядовості являється академічний ансамбль пісні і танцю «Поділля» Вінницької обласної філармонії ім. М. Д. Леонтовича. Творча діяльність колективу відроджує втрачену культуру наших предків, які творили історію наших земель. Основною місією балетмейстера стає збереження фольклорних танцювальних витоків Вінниччини.

Досить яскравим прикладом збереження та розвитку українського мистецтва є Вінницький музично-драматичний театр ім. М.Садовського, що вже довгий час дивує глядача професійною акторською грою та сучасною,

стилізованою українською хореографією. Театр являється основним осередком згуртування всіх національних цінностей та формування в свідомості у підростаючого покоління.

Все більше громадян Вінницької області почали відвідувати театралізовані номери, наповнені цікавими, глибокими за змістом виставами. У виставах Вінницького музично-драматичного театру ім. М. Садовського, танець цілісно вписується у розвиток дії на сцені, підкреслюючи головні риси певного героя. У своїй роботі балетмейстер використовує поєднання народного, класичного і сучасного танцю, роблять твір більш емоційним та ексклюзивним. Ексклюзивним він вважається, тому що є такі твори, які виконують танцівники з обмеженими можливостями, дівчата на візках. Вони продемонстрували, що театральне мистецтво під силу кожному, попри воєнну біль, втрату близьких, повітряні тривоги, знущання над Українським народом. Характер інтегративних сучасних втілень художніх творів спонукає сучасність до підготовки функціонального митця, спроможного засвоїти усі синтезовані види мистецтва. Таким чином зростає роль хореографії, як дієвого засобу у створенні пластично-просторового образу у виставі. Також він об'єднує в собі кілька видів мистецтва, а головним їх центром є хореографія. Реалізовано низку культурно-мистецьких тематичних заходів та подій різних форматів, де організовувались благодійні ярмарки, а кошти від них були спрямовані на підтримку Збройних Сил України».

У березні 2024, відбувся масштабний концерт «Вінницька пісня року - 2024», та патріотичний концерт «В єднанні міць», в якому взяли участь : Народний артист України Станіслав Городинський разом з ансамблем сучасного танцю «Гротеск», під керівництвом Дениса Кулика. На концерті зачаровуюче злилися вокальні та хореографічні виступи, створюючи неповторний мистецький витвір, що так гармонійно поєдналися у два чаруючих номери, театру танцю «Зорецвіт», під керівництвом заслуженої артистки України Людмили Кондюк та Устима Кондюка, ансамблю народного танцю «Подільняни» під керівництвом Є.Філімонової.

Потреба у спілкуванні з мистецтвом виникає під дією прагнення людини духовно усвідомити внутрішній і зовнішній світ, уявити його як предмет, в якому вона впізнає своє особистісне «Я». Отже, своєрідність мистецтва полягає в тому, що воно потребує від сприймаючого здатності відчувати красу твору, вміти відчувати його художній зміст у площині своїх можливостей. Останнім часом досвідчені фахівці та початківці, які працюють в галузі хореографічної педагогіки розкривають особливості роботи керівника хореографічного часу в умовах воєнного стану [2].

Висновки. Головним завданням керівника танцювального колективу в умовах воєнного часу є новітні методи роботи керівника хореографічного колективу в процесі он-лайн навчання, впровадження нових методик в освітній процес, посилення патріотичного виховання, виховання ціннісного ставлення до нації та Батьківщини, вивчення елементів національного танцю, ознайомлення з українською хореографічною спадщиною. Завдання мистецьких колективів – формувати всебічно гармонійно розвинену особистість, виховувати в ній зацікавленість до культурної спадщини свого регіону, розвивати творчі здібності вихованців через залучення їх до історії розвитку українського народного мистецтва [4].

Література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. IV відкритий практично-науковий семінар «Діалог актуальних дискурсів хореографічної освіти: теорія, методика, практика» (21.10.2022) URL: <https://youtu.be/M809NuiyNWc>.
3. Звіт «про хід виконання Програми розвитку культури і мистецтва Вінницької міської територіальної громади на 2022-2024 рр». у 2023 році.
<https://www.vmr.gov.ua/departament-kultury-vidzvituvav-pro-vykonannia-prohramy-rozvytku-kultury-i-mystetstva-vinnytskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-u-2023-rotsi>

4. КЗ "Вінницький міський центр художньо-хореографічної освіти дітей та юнацтва "Барвінок». URL: <https://barvinok.edu.vn.ua/>
5. <https://vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/57099-bezpeka-vsikh-uchasnykiv-navchalnoho-protsesu-ta-dostupnist-osvity-zalyshaiutsia-u-prioryteti-serhii-borzov>
6. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>
7. Про організацію роботи закладів позашкільної освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 14.04.2022 № 1/4142-22. URL: https://drive.google.com/file/d/1St7hbHJhhizyNG_qX0Epme5fjZT0PLLe/view.
8. Пахольчак Є.С., Кулик Д.О., Особливості освітнього процесу студентів-хореографів в умовах воєнного стану. Наук. записки Закарпатський угорський інститут ім. Форенца Ракоці II вип. 3. С. 223-226.

*Сандул А., м. Вінниця,
здобувач ступеня вищої освіти магістр*

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ УЧНІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ

Постановка проблеми. Сучасний етап національної системи виховання в Україні зорієнтований на формування особистості, здатної сприймати, високо цінувати та примножувати художні та естетичні цінності. Формування художнього світогляду в учнів є одним із пріоритетних напрямів діяльності сучасної школи і тому вимагає серйозної уваги з боку вчених, педагогів, методистів.

Художній світогляд являє собою сукупність знань, понять та уявлень про мистецтво як засіб відображення навколишньої дійсності, природи і людини. Він створює особливі умови для глибокого усвідомлення особистістю